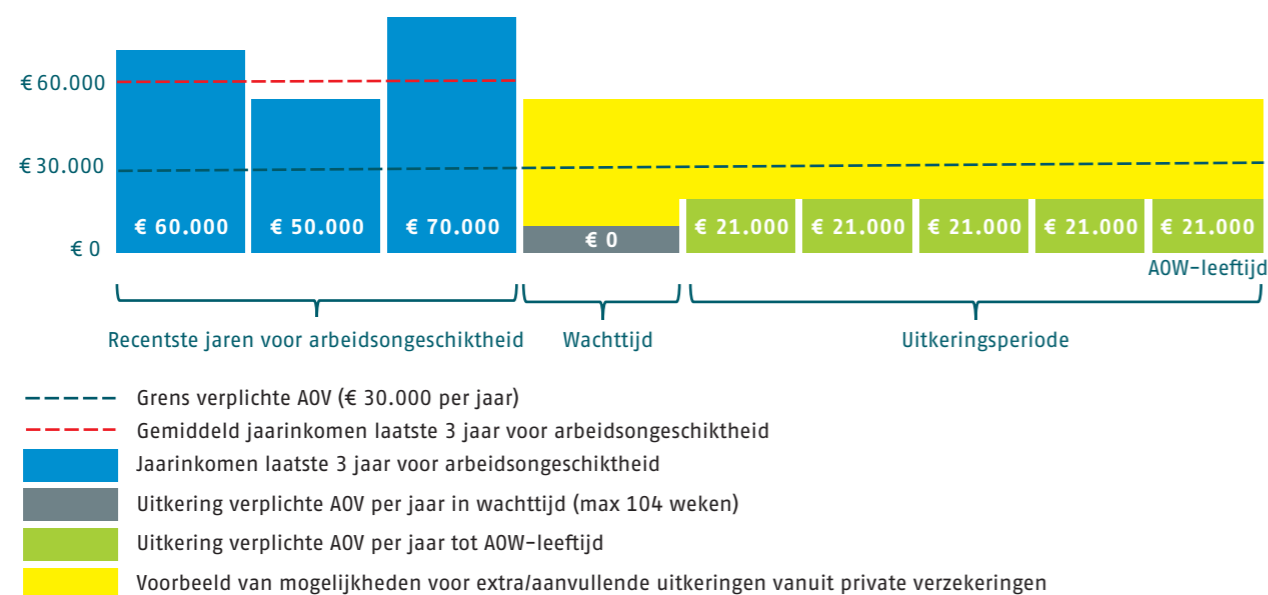

De verplichte AOV voor zzp'ers voor de verzekeraars

Na jarenlange onderhandelingen is er eindelijk in 2019 een principeakkoord¹ voor een nieuw pensioenstelsel gesloten. In hetzelfde akkoord is afgesproken dat er voor zzp'ers een wettelijke verzekeringsplicht voor arbeidsongeschiktheidsrisico komt. Deze verplichting beoogt om, naast de bestaande werknemersverzekering, ook andere werkenden te beschermen tegen de (financiële) gevolgen van arbeidsongeschiktheid en te borgen dat iedereen zich kan verzekeren. Als gevolg van het akkoord heeft in maart 2020 de Stichting van de Arbeid (StvdA) een voorstel² gedaan voor de nieuwe verplichte verzekering aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW). De kwetsbare financiële positie van veel zzp'ers krijgt mogelijk extra aandacht in de tijd waarin serieuze maatregelen worden genomen om de verspreiding van coronavirus (COVID-19) tegen te gaan. In dit artikel bespreken we enkele aspecten van de verplichte AOV voor zzp'ers voor de verzekeraars.

NIEUW VOORSTEL

StvdA stelt aan de minister van SZW het volgende voor: een verplichte standaardverzekering voor een uitkering van 70% van het laatstverdiende inkomen³ tot aan de grens van bruto circa € 30.000 per jaar. Er wordt uitgegaan van 'gangbare arbeid'⁴ als arbeidsongeschiktheids-criterium. De uitkering is maximaal € 1.650⁵ bruto per maand (100% Wettelijk Minimum Loon). Naar verwachting is de premie van de standaardverzekering circa 8% van het inkomen en is die premie aftrekbaar. De uitkering kent een standaard eigenrisicoperiode/wachttijd van 52 weken, maar men kan ook kiezen voor 26 of 104 weken. De uitkering zal lopen tot het bereiken van de AOW-leeftijd. Naast de verplichte verzekering kan een zelfstandige nog kiezen voor een aanvullende verzekering. Dit kan via een private verzekeraar of via een Onderling Waarborgfonds⁶. De uitvoering van de verplichte verzekering wordt verdeeld tussen belastingdienst (premie-inning) en het UWV (claims beoordelen, uitkeren en re-integreren). Verder wordt voorgesteld om de bestaande AOV voor zzp'ers te eerbiedigen. Zzp'ers met een private verzekering kunnen kiezen om niet in te stromen in publieke verzekering, tenzij de private verzekering is stopgezet of afloopt voordat de AOW-leeftijd is bereikt. De invoering van de verplichte AOV zal waarschijnlijk niet eerder dan 2024 zijn. In onderstaande figuur kun je een voorbeeld zien van hoe zo'n uitkering eruit kan zien:

Figuur 1: Voorbeeld uitkering verplichte AOV bij gemiddeld jaarinkomen van € 60.000. Inflatie is niet meegenomen.

Y. Achnine MSc AAG (links) is sinds april 2020 werkzaam bij De Nederlandsche Bank en daarvoor bij EY Actuarissen.

Drs. S. Tolck AAG is werkzaam bij EY Actuarissen.

Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven.

NIEUWE KANSEN, NIEUWE RISICO'S

De 'beperkte' verplichte AOV geeft verzekeraars mogelijkheden om producten te ontwikkelen boven op de verplichte AOV zoals een dekking voor het eerstejaars risico en een extra aanvulling op verplichte AOV (tijdelijk of tot AOW-leeftijd). Ze kunnen ook varianten van de verplichte AOV aanbieden mits deze varianten voldoen aan enkele voorwaarden⁷. Mogelijk neemt het aantal potentiële klanten voor private verzekeraars weer toe waardoor er een trendbreuk komt in de daling in aantal verzekerden in recente jaren⁸. Huidige aanbieders van AOV zullen de markt moeten delen met elkaar, het UWV, Onderling Waarborgfonds of zelfs eventueel nieuwe toetreders.

Risico's voor verzekeraars zijn groot. Verzekeraars met een relevant aandeel AOV in hun portefeuille hebben inmiddels enkele scenario's in hun Own Risk and Solvency Assessment (ORSA) scenario's opgenomen voor de verplichte AOV. We staan stil bij enkele aspecten die om de hoek komen kijken:

- Doordat zzp'ers straks in zekere zin kunnen kiezen tussen UWV en private verzekeraars ontstaat er een 'hybride' verzekeringsstelsel, enigszins vergelijkbaar met het WGA-verzekeringsstelsel⁹. Een discussie over 'level playing field' is straks onvermijdelijk.
- Er zijn enkele uitdagingen bij pricing van AOV. In de bestaande verzekeringen gebruiken verzekeraars informatie uit eigen portefeuille of uit publicaties van het Verbond van Verzekeraars, die weer informatie verzamelt bij eigen leden. Over de grote groep zzp'ers zonder AOV ontbreekt op dit moment detaildata. Daarnaast gebruiken openbare bronnen niet altijd eenduidige definities van zzp'ers. Net als bij WGA, zal er behoefte zijn aan een samenwerking tussen het Centrum voor Verzekeringsstatistiek en UWV zodat verzekeraars meer inzicht krijgen in de risico's omtrent AOV.
- In de Volkskrant van 23 december 2019 sprak DNB-president Knot zijn verwachting uit, dat we voorlopig nog in een economische omgeving met historisch lage rente zitten. Als een van de economische maatregelen tegen de gevolgen van verspreiding van het coronavirus COVID-19 zou de rente verder verlaagd kunnen worden. Sommige verzekeraars zaten in 2019 al met negatieve Value of New Business bij langlopende varianten van AOV en bijbehorende repricing dilemma's. Recentelijk heeft een verzekeraar een premiestijging doorgevoerd wegens lage rente en daarbij het verhoogde aan te houden kapitaal. Mocht de economie verder verslechteren dan kunnen invalidering- en revalideringskansen verslechteren. Hierdoor wordt de betaalbaarheid van AOV verder onder druk zet.
- In tegenstelling tot de WIA voor werknemers, heeft de bestaande AOV voor zzp'ers lange tijd veel minder last gehad van veranderende wetgeving. Met de verplichte AOV zal het risico op wetswijzigingen groter worden.
- Met betrekking tot financieel toezicht kunnen verzekeraars die AOV aanbieden worden geraakt door de review van de Standard Formula (SF) 2020. Een interessant onderwerp hierbij is de contractgrens voor contracten met individuele risicobeoordeling. Het huidige voorstel suggereert dat de contractgrens voor deze contracten richting de eindleeftijd op AOV polis komt te liggen. Dit is nog niet definitief en er is wat weerstand uit de industrie¹⁰. Een hoge contractgrens raakt de betaalbaarheid van AOV doordat hoger benodigde kapitaal zal moeten worden aangehouden en hiervoor een passende opslag in de premies nodig is.
- De exacte formulering van de en-blocbepaling in de AOV polisvoorwaarden beïnvloedt zowel de contractgrens als de mogelijkheid om premies aan te passen via de formulering van Future

Management Acties (FMA's). Hiermee kan het vereiste kapitaal onder Solvency II worden beperkt en daarmee ook de kapitaalsopslag in de premiestelling. Op dit moment is de 'Regeling spelregels bij en-blocwijzigingen AOV'¹¹, gepubliceerd door het Verbond van Verzekeraars van kracht tot eind 2021. Een update van deze regeling kan eventueel impact hebben op de en-blocbepaling voor nieuwe producten.

- Grote aanbieders van AOV voor zzp'ers zullen op een gegeven moment naar IFRS 17¹² overgaan. Mogelijk zal dat gebeuren rondom de tijd dat de verplichte AOV ingaat. Het wordt interessant om te analyseren hoe IFRS 17 Key Performance Indicators eruit gaan zien bij invoering van verplichte AOV. De verwachte winstgevendheid van de (nieuwe) productie zal hierbij om de hoek kijken.
- AOV is kennisintensief en vraagt naar gespecialiseerde mensen. Daarom is het van belang om voldoende capaciteit (intern, extern) te regelen voor de transitie naar verplichte AOV.

Er is nog geen concreet wetsvoorstel voor een verplichte AOV voor zzp'ers. Het advies van StvdA geeft een goede schets van wat we straks kunnen verwachten. Eén ding is zeker: Er is veel werk aan de winkel. Actuarissen, data scientists en risicomangers zullen hierbij een rol kunnen spelen. ■

1 - Kamerbrief SZW, Principeakkoord vernieuwing pensioenstelsel, 5 juni 2019

2 - Publicatie van StvdA: 'Keuze voor zekerheid, Zelfstandigen standaard verzekerd tegen langdurig inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid', maart 2020.

3 - het gemiddelde inkomen van de drie jaar voorafgaand aan de arbeidsongeschiktheid is bepalend voor de hoogte van de uitkeringsgrondslag

4 - Net als bij de WIA: Er wordt rekening gehouden met de arbeid die men nog kan verrichten, ongeacht het beroep en de werkervaring.

5 - Gekoppeld aan minimum loon en wordt daarom geïndexeerd.

6 - StvdA ziet mogelijkheid in een Onderling Waarborgfonds met acceptatieplicht om te borgen dat iedere zelfstandige zich, aanvullend op de publieke basisverzekering, op betaalbare wijze privaats kan verzekeren.

7 - Publicatie van StvdA: 'Keuze voor zekerheid, Zelfstandigen standaard verzekerd tegen langdurig inkomensverlies door arbeidsongeschiktheid', maart 2020.

8 - <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/21/minder-zzp-ers-verzekerd-tegen-arbeidsongeschiktheid>. Let op: De verzekeringsgraad van zelfstandigen is niet eenduidig te vinden aangezien verschillende definities van zelfstandigen worden gebruikt.

9 - Kamerstuk: 'De rol van private verzekeraars in het hybride WGA stelsel', 27 mei 2019.

10 - Publicatie: 'Joint response on proposals for Solvency II 2020 review on reporting and public disclosure.pdf'

11 - <https://www.verzekeraars.nl/media/2143/regeling-spelregels-bij-en-blocwijzigingen-aov.pdf>

12 - Verwachte effectieve datum 1 januari 2023 (<https://www.ifrs.org/news-and-events/2020/03/ifrs-17-effective-date/>)